

Valtioneuvoston periaatepäätös meri- ja sisävesiliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Liikenteen päästövähennystavoitteiden tulee vastata tähän tavoitteeseen. Hallitusohjelman mukaan tällä hallituskaudella luodaan tiekartta fossiilittomaan liikenteeseen, jossa osoitetaan konkreettiset keinot hallituksen tavoitteisiin pääsemiseksi. Nyt annettavalla periaatepäätöksellä on tarkoitus osoittaa nämä keinot meri- ja sisävesiliikenteen osalta sekä vahvistaa valtioneuvoston yhteinen näkemys tavoitteista ja kansainvälisen vaikuttamistyön painopisteistä meri- ja sisävesiliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

Suomi on sitoutunut EU:n päästövähennystavoitteisiin sekä Kansainvälisen merenkulkujärjestön (*International Maritime Organization*, IMO) tavoitteisiin meriliikenteen päästöjen vähentämiseksi. Suomen meri- ja sisävesiliikenteen kasvihuonekaasupäästöt eivät ole viime vuosina vähentyneet merkittävästi, ja kansainvälisten tavoitteiden saavuttaminen vaatii vielä paljon työtä.

Periaatepäätöksen valmisteluprosessi

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti ajalle 1.11.2019 - 30.10.2020 työryhmän fossiilittoman liikenteen tiekartan valmistelun tueksi. Työryhmän tehtävänantona oli tunnistaa yhteiskunnallisen päätöksenteon pohjaksi keinot, joilla kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt puolitetaan vuoteen 2030 mennessä ja liikenne muutetaan nollapäästöiseksi viimeistään vuoteen 2045 mennessä. Työryhmän loppuraportissa tarkasteltiin kotimaan tie-, raide-, lento- sekä meri- ja sisävesiliikennettä.

Periaatepäätösten valmistelussa hyödynnettiin tätä fossiilittoman liikenteen tiekarttatyötä, jossa kansallisesti ensimmäistä kertaa arvioitiin laajasti meri- ja sisävesiliikenteen päästövähennyskeinoja ja niiden vaikutuksia. Periaatepäätöksen luonnos oli lausuntokierroksella 30.11.2020 - 15.1.2021. Lausunnon antoi 48 tahoa. Luonnoksen toimenpidekokonaisuuksia pidettiin pääosin kattavina ja niiden nähtiin vastaavan hyvin valmistelun pohjana ollutta fossiilittoman liikenteen tiekarttatyöryhmän työtä.

Ilmasto- ja energiapolitiittinen ministerityöryhmä hyväksyi periaatepäätöksen osaltaan 24.3.2021. Ministerityöryhmä ei muuttanut periaatepäätösluonnoksen tekstiä.

Keskeisimmät linjaukset

Periaatepäätöksissä toimenpiteet on jaoteltu vaihtoehtoisiin käyttövoimiin ja polttoaineisiin siirtymistä, liikennejärjestelmän ja liikennevälineiden energiatehokkuuden edistämistä sekä hinnoittelua ja muita kansainvälisiä toimia koskeviin jaksoihin. Aluskannan uudistamisen ja nykyisten alusten päästöjä

vähentävien teknisten keinojen lisäksi huomiota on kiinnitettävä koko vesiliikennejärjestelmän toimintaan niin, että alusten päästöt vähentyvät sekä vesillä että satamissa.

Periaatepäätöksessä esitetään, että Suomi tukee erilaisin toimin siirtymää vaihtoehtoihin käyttövoimiin ja polttoaineisiin vesiliikenteessä. Aluspolttoaineiden verottomat polttoainetoimitukset laajennettaisiin koskemaan myös merkittämättömiä biopolttoöljyjä, ja kauppamerenkulun satamissa alusten operointiin käyttämän maasähkön verotus siirrettäisiin EU:n energiaverodirektiivin mukaisella poikkeusluvalla alimpaan sähköveroluokkaan.

Periaatepäätöksen linjauksin Suomi tukee olemassa olevien alusten energiatehokkuuden parantamista sekä uusien vähäpäästöisten alusten kehittämistyötä. Laivanrakennuksen innovaatioihin annettavaa valtionavustusta hyödynnetään edelleen uudistuksiin alusten kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet luoda valtion ympäristöinvestointituki sellaisiin aluskunnostuksiin ja uudisalushankintoihin, jotka vähentävät alusten kasvihuonekaasupäästöjä.

Meri- ja sisävesiliikenteen järjestämistä tulee kehittää päästöjä vähentävällä tavalla. Vesiliikenteen julkisissa kilpailutuksissa ja puitesopimuksissa huomioidaan jatkossa ympäristövaikutusten yhteydessä hankittavan aluksen, palvelun tai polttoaineen kasvihuonekaasupäästöt. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet siirtää kuljetuksia maanteiltä sisävesille osana logistiikan päästövähennyksiä koskevaa tutkimusta, ja edistetään nykyistä pitkäkestoisemmilla hankintasopimuksilla aluskaluston uudistumista maantielautta- ja yhteysalusliikenteessä.

Kansainväliseen merenkulkuun Suomi kannattaa periaatepäätöksen linjauksin maailmanlaajuisista vähähiilisiin ja hiilettömiin polttoaineisiin ohjaavaa markkinaehtoista päästövähennyskeinoa. Suomi vaikuttaa siihen, että mahdollisessa EU:n laajuisessa merenkulun päästökaupassa huomioidaan järjestelmän vaikuttavuus päästöjen vähentämiseen, hiilivuodon riski, vaikutus ulkomaankauppaan ja kilpailukykyyn sekä talvimerenkulun erityisolosuhteet. Niin EU:ssa kuin IMO:ssa Suomi vaikuttaa vaihtoehtoisten polttoaineiden elinkaarianalyysin periaatteista sopimiseen edistääkseen kestävästi tuotettujen vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöönottoa vesiliikenteessä.

Periaatepäätöksen vaikutukset

Tulevaisuudessa niin kotimaan vesiliikenteen kuin Suomen ja ulkomaiden välisen meriliikenteen päästöjen arvioidaan vähenevän nykyisestä tasosta muun muassa alusten energiatehokkuuden parantumisen sekä kansainvälisen päästösääntelyn kiristymisen vuoksi. Arviot päästömäärien kehityksestä ovat kuitenkin epätarkkoja, ja esimerkiksi keväällä 2020 alkanut maailmanlaajuinen koronaviruspandemia vaikuttaa myös Suomen merikuljetuksiin ja siten meriliikenteen päästöihin.

Periaatepäätöksen toimin pyritään siihen, että Suomi saavuttaa EU:n päästövähennystavoitteet sekä IMO:n tavoitteet meriliikenteen päästöjen vähentämiseksi. Toimenpiteet vähentävät myös liikenteen muita haitallisia ympäristövaikutuksia kuten ilmansaasteita ja melua satamissa.

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen on osa suurempaa meriliikenteen ympäristöhaittojen vähentämisen kokonaisuutta, johon kuuluu myös esimerkiksi rikkipäästöjen sekä muiden aluksilla syntyvien haitallisten aineiden päästöjen vähentäminen ilmaan ja veteen. Päätöksenteossa tulee siksi huomioida uuden, vain kasvihuonekaasupäästöjä koskevan sääntelyn, vaikutukset vesiliikenteen ympäristösääntelyn kokonaisuuteen ja sen taloudellisiin vaikutuksiin. Suomi huomioi kannanmuodostuksessaan aina kansainvälisen sääntelyn vaikutukset talvimerenkulkuun Itämerellä.

Periaatepäätöksen toimeenpano ja seuranta

Periaatepäätös pannaan toimeen pääasiassa valtion budjettiraamien sekä olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Määrärahalisäyksiä tai muita budjettivaikutuksia vaativista toimenpiteistä päätetään erikseen valtiontalouden kehyksissä ja vuosittaisissa talousarvioissa.

Periaatepäätöksen täytäntöönpanon etenemistä seurataan puolivuosittain ilmasto- ja energiapoliittisessa ministerityöryhmässä, sekä säännöllisesti valtioneuvoston kanslian asettamassa meripolitiikan ohjausryhmässä ja liikenne- ja viestintäministeriössä. Toimenpiteiden yhteydet muihin hankkeisiin varmistetaan toimeenpanovaiheessa.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että valtioneuvosto tekee periaatepäätöksen meri- ja sisävesiliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä.

Esittelijä

Neuvotteleva virkamies, esittelijä Eero Hokkanen, liikenne- ja viestintäministeriö